

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **A.B.**,

w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 22 listopada 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt XI Kzw 683/22,

uchylającego postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa

w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XII Ko 4585/21, i umarzającego

postępowanie,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie postanowieniem z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XII Ko 4585/21, na podstawie art. 75 § 1 i 4 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.w. zarządził wobec skazanego A.B. wykonanie kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt II K 143/17.

Postanowienie to zostało wydane z urzędu, w związku z powzięciem przez Sąd informacji o zmaterializowaniu się obligatoryjnej przesłanki zarządzenia wykonania kary przewidzianej w art. 75 § 1 k.k., a mianowicie popełnienia przez A.B., w okresie od 29 kwietnia 2019 r. do 24 maja 2019 r., a zatem w czasie próby wyznaczonej wskazanym wyrokiem łącznym, czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., za który wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 10 maja 2021 r., sygn. akt VIII K 121/21, prawomocnym z dniem 1 czerwca 2021 r., został on skazany na bezwzględną karę roku pozbawienia wolności.

Postanowienie Sądu pierwszej instancji zostało zaskarżone przez obrońcę skazanego. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt XI Kzw 683/22, uchylił zaskarżone postanowienie i umorzył postępowanie w przedmiocie zarządzenia w stosunku do A.B. wykonania kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 27 listopada 2017 r. o sygn. akt II K 143/17.

Od tego orzeczenia kasację, na niekorzyść skazanego, wniósł Prokurator Generalny, który podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść postanowienia naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 75 § 4 k.k. i art. 9 § 3 k.k.w., polegającego na błędnym uznaniu, że upływ okresu próby i dalszych sześciu miesięcy obligował do uchylenia postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XII Ko 4585/21, o zarządzeniu wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec A.B. prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt II K 143/17, i umorzenia postępowania wykonawczego w tym przedmiocie z powodu niewykonalności orzeczenia z uwagi na nieuzyskanie waloru prawomocności w okresie, o którym mowa w art. 75 § 4 k.k. w sytuacji, gdy wskazane postanowienie, wydane na podstawie art. 75 § 1 k.k. i w terminie określonym w art. 75 § 4 k.k., stało się wykonalne z chwilą jego wydania, ponieważ Sąd, który je wydał, jak i Sąd powołany do rozpoznania zażalenia, nie wstrzymały jego wykonania.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Problem prawny, który wystąpił w niniejszej sprawie dotyczy charakteru prawnego postanowień o zarządzeniu wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności w kontekście ich wykonalności, co jest doniosłe z perspektywy ram czasowych wydania tego rodzaju orzeczeń w okresie, o którym mowa w art. 75 § 4 k.k.

W tym kontekście należy zaznaczyć, że od 2 poł. lat 90-tych XX w. w orzecznictwie obowiązywał pogląd, zgodnie z którym zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności stawało się wykonalne i w konsekwencji skuteczne, jeżeli uprawomocniło się w okresie próby lub kolejnych 6 miesięcy (*zob. szerzej: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2013 r., I KZP 3/13, OSNKW 2013/8/63, LEX nr 1339276 i powołane tam judykaty*). Stanowisko to uległo jednak zmianie w związku z nowelizacją art. 9 k.k.w., dokonaną ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2011.240.1431), kiedy to dodano art. 9 § 3 k.k.w., zgodnie z którym postanowienie w postępowaniu wykonawczym staje się wykonalne z chwilą wydania, chyba że ustawa stanowi inaczej lub sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia wstrzyma jego wykonanie. Zmianie wspomnianą ustawą uległ też art. 178, k.k.w., w którym dodano § 3: „postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 Kodeksu karnego stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia”.

Od wejścia w życie tej nowelizacji w dniu 1 stycznia 2012 r. nastąpiło zatem zróżnicowanie momentu wykonalności zarządzeń wykonania kary w zależności od tego, czy mają one charakter obligatoryjny – wówczas stosuje się ogólną zasadę z art. 9 § 3 k.k.w., czy też fakultatywny, albowiem w takich sytuacjach zastosowanie znajdzie szczególna regulacja ustanowiona w art. 178 § 3 k.k.w. (obecnie: art. 178

§ 5 k.k.w), zgodnie z którą postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 Kodeksu karnego stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia. Trafne zatem w orzecznictwie od 2012 r. akcentuje się to, że „postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k. stają się wykonalne z chwilą wydania przed upływem okresu wskazanego w art. 75 § 4 k.k., chyba że sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia, wstrzyma jego wykonanie. Natomiast dla postanowień wydanych w oparciu o przepis art. 75 § 2 i 3 k.k. decydujące znaczenie na chwilą uprawomocnienia się takiego orzeczenia” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2018 r., III KK 96/18, LEX nr 2495945; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., V KK 529/19, LEX nr 3161440*).

Przechodząc na grunt realiów procesowych niniejszej sprawy należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji wydał postanowienie o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec A.B. w dniu 10 marca 2022 r., a zatem przed upływem następujących po 4-letnim okresie próby 6 miesięcy, co nastąpiło 5 czerwca 2022 r. Wprawdzie przed tą datą postanowienie o zarządzeniu wykonania kary się nie uprawomocniło wobec jego zaskarżenia przez obrońcę skazanego, jednak okoliczność ta, była nieistotna dla kwestii wykonalności omawianego rozstrzygnięcia. Było to bowiem orzeczenie o obligatoryjnym zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności, wydane na podstawie art. 75 § 1 i 4 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., które – zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 9 § 3 k.k.w. – było wykonalne z chwilą jego wydania. Podkreślić przy tym należy, że ani Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie ani Sąd Okręgowy w Warszawie nie wstrzymały jego wykonania.

Trafnie zatem w kasacji wskazano, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, że dla wykonalności kontrolowanego w przedmiotowej sprawie orzeczenia o zarządzeniu wykonania kary niezbędne jest to, aby uprawomocniło się ono przed upływem okresu próby i kolejnych 6 miesięcy. Doszło zatem do rażącej obrazu art. 75 § 4 k.k. i art. 9 § 3 k.k.w., której konsekwencją było bezzasadne uchylenie postanowienia Sądu pierwszej instancji i umorzenie postępowania. Konieczne stało

się więc uchylenie skarżonego kasacją postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu zażaleniowym.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[SzK]

[ał]